

اثرات جنگل تراشی بر خصوصیات فیزیکوشیمیائی و میکرومرفولوژی خاک

محمدعلی حاج عباسی - احمدجلالیان - حمیدرضا کریم زاده
استادیار، دانشیار و دانشجو کارشناسی ارشد گروه خاکشناسی
دانشگاه صنعتی اصفهان

یکی از عوامل موثر در اقتصاد هر کشور حفظ منابع طبیعی موجود مانند آب، خاک، مرتع و جنگل است. جمعیت روبه افزایش و مشکلات ناشی از تامين نیازهای غذایی آنها باعث شده است که کشاورزان علاوه بر زمینهای مزروعی زمینهای حساس تر، از جمله جنگلها، رانیز پس از قطع درختان برای زراعت بکارگیرند. نتیجه مستقیم تخریب جنگلها، و تبدیل آنها به زمینهای کشاورزی، نابود کردن زادآوری طبیعی گیاهان جنگلی، برهم زدن اکوسیستم های جنگلی، و بویژه فراهم آوردن موجبات فرسایش خاک و در نتیجه انهدام رویشگاههای جنگلی است. مطالعه تغییرات خصوصیات فیزیکوشیمیائی، مرفولوژی و فرسایش پذیری خاکهای جنگل پس از تبدیل به زمینهای مزروعی میتواند مبنائی بر چگونگی مقابله با مشکل فوق باشد. بدین صورت که با مقایسه کمی پارامترهای ازدو خاک جنگلی و خاکی که قبلاً بصورت جنگلی بوده و فعلاً به زمین مزروعی تبدیل شده است میتوان دریافت که چه تغییراتی در این دو خاک صورت پذیرفته است، و آیا کاهش و یا افزایش در ظرفیت کشت پذیری بر اثر این تبدیل صورت پذیرفته است یا خیر. منطقه لردگان در جنوب غربی حوزه شمالی آبخیز رودخانه کارون واقع شده و با داشتن میانگین سالانه بارندگی ۵۰۲ میلیمتر و میانگین سالانه دما ۱۴/۹°C دارای اقلیمی نیمه مرطوب - گرم با زمستانهای نیمه سرد میباشد. از ۱۶۰ هزار هکتار مساحت زمینهای حوزه لردگان ۶۹ هزار هکتار جنگل (ماهوره که بخشی از آن تخریب یافته)، ۱۸ هزار هکتار تحت کشت و آیش آبی، ۱۰ هزار هکتار کشت و آیش دیم، ۳۱ هزار هکتار مرتع و مابقی زمینهای جنگلی هستند که در آنها کشت دیم صورت میپذیرد. تبدیل جنگل به زمینهای تحت کشت در مناطق یادشده باعث شده است که وزن مخصوص ظاهری در افق های سطحی (۲۰-۳۰ سانتیمتری) ۲۰ درصد در افقهای پائین تر (۲۰-۴۰ سانتیمتری) حدود ۲۵ درصد افزایش یابد. همچنین میزان مواد آلی خاکها برای افق های مذکور به ترتیب ۱۵ و ۲۰ درصد کاهش نشان دادند. شماره اشباع خاک به ترتیب ۲۰ و ۲۳ درصد کاهش داشت، و هدایت الکتریکی در افقهای پائین (۲۰-۶۰ سانتیمتر) در خاکهای جنگلی حدود دو برابر خاکهای بودکه تبدیل به زمینهای مزروعی گشته است. تمام موارد فوق از لحاظ آماری کاملاً معنی دار بودند.